

Explosie van geweld in stad Suriname

Wraak Creolen op Brazilianen en Chinezen

PATRICK MEERSHOEK

AMSTERDAM – Een ruzie met dodelijke afloop veroorzaakte tijdens de kerstdagen een plotse uitbarsting van geweld in het Surinaamse grensstadje Albina. Moord, verkrachting, brandstichting, plundering: de herinnering aan de binnenlandse oorlog kwam opnieuw naar boven.

Honderden Brazilianen en Chinezen moesten worden opgevangen in de Akoentoe Velantiekazerne om hen te beschermen tegen een deel van de Creoolse bevolking. De politie heeft 35 mensen aangehouden, onder wie een functionaris van het plaatselijke commissariaat.

Aanleiding tot de onlusten was de moord op een inwoner van Albina door een Braziliaanse goudzoeker. De twee zouden een ruzie over geld hebben uitgevochten. Het overlijden van de Creool leidde op eerste kerstdag tot een grootscheepse wraakoefening, aanvankelijk uitgevoerd door de vrienden van het slachtoffer, maar al snel overgenomen door honderden inwoners van de wijk Papatam. Chinese winkels werden geplunderd en in brand gestoken, Brazilianen werden mishandeld en verkracht. Zes mensen moesten in het ziekenhuis worden opgenomen. Twintig vrouwen deden aangifte van verkrachting.

De rest van de kerst oogde Albina – 3500 inwoners, gelegen aan de Marowijnerivier op de grens van Suriname en Frans-Guyana – als een oorlogsgebied, vertelt de Nederlandse leraar Hugo den Boer vanuit Albina. “Heel veel militairen op straat en verder bijna niemand te zien.” Honderden Brazilianen en Chinezen zijn inmiddels overgebracht naar Paramaribo. “De Chinese winkeliers zijn erg geschrokken van het geweld,” vertelt Den Boer. “Het is de vraag of zij nog durven terug te keren.”

Mikpunt van de volkswoede was een klein winkelcomplex in Papatam, gedreven door Chinese middenstanders, met twee supermarkten, een hotel en een benzinepomp.

Het winkelcentrum richt zich op de Braziliaanse goudzoekers die na een lang verblijf in het binnenland naar Albina komen om goud te verkopen en nieuwe voorraden in te slaan. In het weekeinde zijn doorgaans enkele honderden Brazilianen in de wijk; de meesten zijn illegaal in het land en spreken alleen Portugees.

Volgens Den Boer zijn er geregeld spanningen tussen de Brazilianen en een deel van de Creoolse bevolking. “Het zijn groepen marginalen die elkaar tegenkomen. De Brazilianen staan in Suriname in zeer laag aanzien. Het zijn outcasts die het in de sloppenwijken in Brazilië niet redden en hun heil in Suriname zoeken. De groep Creolen uit Albina staat daar net iets boven. Dat zijn ook geen lieverdjes, de meesten hebben een strafblad. Er wordt onderling wat handel gedreven en dat leidt vaker tot problemen. Maar dit is een ongekende uitbarsting.”

In de Surinaamse pers wordt jaloerie als onderliggende oorzaak van het geweld genoemd: de Creoolse bevolking zou het niet kunnen

‘Heel veel militairen op straat en verder bijna niemand te zien’

verkroppen dat de Brazilianen er met het Surinaamse goud vandoor gaan. Den Boer ziet de nasleep van de binnenlandse oorlog als mogelijke oorzaak. Albina werd tussen 1986 en 1992 volledig verwoest en de bevolking worstelt nog steeds met de trauma's. “Op school zien we de kinderen van de oorlogsslachtoffers. Het niveau is schrikbarend laag. Hun ouders zijn nooit naar school geweest.”

Daarbij komt dat de mogelijkheden zeer beperkt zijn. Op de school van Den Boer zijn acht leerkrachten aanwezig voor 235 kinderen. “Eigenlijk is het een grote schande,” zegt Den Boer. “Men weigert te investeren in de toekomst van deze leerlingen.”

Sjaak zwaait naar zijn familie buiten op straat, die hij door zijn celraampje kan zien.

FOTO AMAURY MILLER

‘Met kerst is de cel een hel’

In de gevangenis in de Havenstraat branden kaarsen en klinken kerstliederen. Gedetineerden vieren er kerst. Voor sommigen reden om vergiffenis aan God te vragen, voor anderen een mooie aanleiding ‘een uurtje uit de cel te zijn’.

LISANNE VAN SADELHOFF

‘Welkom in het hol van Ali Baba en de veertig rovers,” zegt een gedetineerde tegen zijn medegevangene bij binnenkomst in de geïmproviseerde kerk. Er hangen grote, goudgele doeken, versierd met kersttassen en lichtjes. Iedereen schuifelt een beetje lachend heen en weer, op zoek naar een goede plaats op houten blokken die als stoel fungeren. Er zitten verdachten voor inbraak of insluiping tussen, maar er zijn er ook die worden verdacht van verkrachting en moord. Allemaal zitten ze in de Havenstraat in Amsterdam, het Huis van Bewaring, in afwachting van hun straf.

Michael zit voor de zoveelste keer vast, want hij had ‘wit poeder’ in zijn auto. Krampachtig houdt hij een blaadje in zijn gerimpelde handen, waarop de tekst van *Stille nacht, heilige nacht* staat afgedrukt. Hij mompelt mee en zucht af en toe. Zo hard, dat de rode kaarsjes voor

zijn neus bijna uitgaan. Liever was hij bij zijn dochtertjes geweest, onder de kerstboom, maar dat kon even niet anders.

Dan maar kerst met de andere gedetineerden. Sommigen kennen elkaar al langer, van andere gevangenis. Tussen de preken van de dominee door schudden ze elkaar de hand. Ze zien elkaar niet altijd: overdag moet er gewerkt worden en er zijn vier verschillende vleugels die van elkaar gescheiden zijn. “Hé, jij ook weer hier! Hoelang zit jij nu al?” Lachend schudden ze elkaar weer de hand, waarna ze weer naar de woorden van de dominee luisteren en kijken hoe een hinkende gedetineerde de ‘kaars van de hoop’ aansteekt. Want er is altijd hoop op vergiffenis, als de gedetineerden de dominee mogen geloven.

“Kerst kan me aan mijn reet roesten,” moppert Sjaak. De hele kerkdienst kijkt hij nonchalant om zich heen. En hij schiet in de lach als meer dan de helft van de veertig gedetineerden naar voren komt voor een handoplegging. Ze sluiten hun ogen en denken na.

Sjaak: “Ze hebben hier allemaal iets gedaan wat niet mag en gaan vervolgens om vergiffenis vragen. Schijnheilig, daar doe ik niet aan mee.” Maar toch kwam hij naar de dienst. “Weer een uurtje minder in

de cel.” De koffie en kerstkransjes na de dienst slaat hij wel over. “Leuk dat de Havenstraat dit organiseert, hoor. En ik word prima behandeld, ik heb zelfs een kerststol gekregen. Maar deze kerst is een hel. Ik wil bij m’n meissie en kind zijn.”

Eenmaal in zijn cel aangekomen, wijst hij naar een foto die vorig jaar rond de feestdagen is gemaakt. Zijn vriendin en hun kind, op het balkon, kijkend naar de lichtjes buiten. “Het moeilijkste is deze tijd, als ze buiten staan te roepen naar mij. Dan kan ik uit mijn raampje kijken, door de tralies heen, en dan zie ik ze. Die kleine maakt dan tekeningen met stoepkrijt of zwaait met lichtgevende armbandjes.” Die armbandjes zijn vervolgens aan het hek van de gevangenis vastgemaakt, waar Sjaak elke dag naar kan kijken. “Daar houd ik me aan vast, niet aan het geloof. Ik geloof meer in het duister dan in dat kerkgelul.”

Daar is Michael het niet mee eens. Hij is wel even naar de koffietafel gegaan, waar de gedetineerden nu met elkaar staan te kletsen. “God is in mijn cel,” zegt Michael. En dat is ook de plek waar Michael, na de koffie, weer naartoe moet. Hij loopt door de hal, met in zijn hand een koffiebekertje. Het is tot de rand gevuld met kerstkransjes. “Lekker, voor straks,” glundert hij. Hij ploft neer op zijn keurig opgemaakte bed in de witte cel. Samen met zijn bekertje kerstkransjes. De celdeur valt in het slot.

Wegens privacyredenen zijn de namen gefingeerd.

ADVERTENTIE

Benieuwd naar ons idee hierover?
Ga naar www.rabobank.nl/eerstehuis

Rabobank. Een bank met ideeën.

www.rabobank.nl/eerstehuis

Rabobank

ADVERTENTIE

Trekking 31 december

Nog 4 dagen
Koop nu uw
Oudejaarsloten

Hoofdprijs
27,5
miljoen

Staatsloterij

OP=OP

Belastingvrij